

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΡΗΤΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
2021-2025

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΑΣΤΙΚΟΥ
ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

Δημόσιες πολιτικές για το Αστικό Πράσινο στην Ελλάδα: Quo vadunt?

Αναστασιάδης Μ.^{1,3}, Νεκτάριος Π.Α.^{2,3}

¹ Τμήμα Πρασίνου, Τεχνική Υπηρεσία, ΕΚΠΑ, Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου. manas@uoa.gr

² Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο, Τμήμα Γεωπονίας, Ανθοκομία, Αρχιτεκτονική Τοπίου και Αστικό Πράσινο, Εργ. ΠΑΓΡΟΤΟΠ Ηράκλειο Κρήτης. nektarios@hmu.gr

³ Παρατηρητήριο Αστικού Πρασίνου Κρήτης, Εσταυρωμένος, 71410, Ηράκλειο Κρήτης, urbangreenofcrete@hmu.gr

Περίληψη

Οι πολιτικές που αφορούν στο αστικό πράσινο στην Ελλάδα, ανέκαθεν ήταν ελλιπείς και κατακερματισμένες. Οι διάφορες νομικές και κανονιστικές διατάξεις διέπονται από έναν δυϊσμό: κάποια τμήματα του Αστικού Πρασίνου (όπως είναι τα πάρκα και τα άλση) αντιμετωπίζονται ως προστατευόμενα αγαθά και υπόκεινται στην πράξη σε τουλάχιστον κάποια έννομη προστασία. Από την άλλη, το μεγαλύτερο και πλέον διάσπαρτο τμήμα του Αστικού Πρασίνου, το οποίο απαρτίζεται από ασφράγιστους χωμάτινους χώρους, ακάλυπτους χώρους, πρασιές, νησίδες, παρτέρια, δενδροστοιχίες, μεμονωμένα δένδρα, παιδικές χαρές, κλπ, αντιμετωπίζεται συχνά ως ένας -εκ των πολλών- τεχνητός «διακοσμητικός αστικός εξοπλισμός» και δεν έχει στην πράξη παρά ελάχιστη νομική προστασία. Οι νομικές και κανονιστικές διατάξεις που ακουμπούν αυτό το τμήμα του Αστικού Πρασίνου εκπορεύονται με ασύνδετο τρόπο, λίγο πολύ τυχαία, από πολλές και διαφορετικές μεταξύ τους κατευθύνσεις πολιτικής και, κατά συνέπεια, από διάφορες αρχές και υπουργεία. Στην παρούσα χαρτογραφούνται συνοπτικά αυτές οι κατευθύνσεις πολιτικής και οι σχετικές νομικές και κανονιστικές διατάξεις που καθορίζουν το νομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο αναπτύσσεται το «διάχυτο» τμήμα του Αστικού Πρασίνου και εντοπίζονται οι αδυναμίες τους όσον αφορά στην εν τοις πράγμασι προστασία του πρασίνου και του αστικού περιβάλλοντος εν γένει.

Επιπλέον, αναλύονται και παρουσιάζονται ορισμένες πρόσφατες νομοθετικές εξελίξεις που θα καθορίσουν την εξέλιξη του Αστικού Πρασίνου εν γένει στην Ελλάδα, τα επόμενα χρόνια. Και, τέλος, βάσει της χαρτογράφησης των κατευθύνσεων πολιτικής, εντοπίζονται οι σημαντικότερες διαρθρωτικές, διοικητικές και συνεπακόλουθα νομοθετικές και χρηματοδοτικές δυσλειτουργίες της Ελληνικής πολιτείας, που χρειάζεται να επιλυθούν προκειμένου να αναπτυχθεί μία συνεκτική πολιτική για το Αστικό Πράσινο.

Λέξεις κλειδιά: Αστικό Πράσινο, Πολιτικές για το Αστικό Πράσινο.

Εισαγωγή – Σκοπός

Αναφερόμενοι στις «δημόσιες πολιτικές», εν προκειμένω για το Αστικό Πράσινο, αναφερόμαστε στο σύνολο των εκπορευόμενων από την θεσμική εξουσία (κυβέρνηση, κλπ) δράσεων που αποσκοπούν στην επίτευξη στόχων δημοσίου συμφέροντος. Έτσι, στην πράξη, η έννοια αφορά το κυβερνητικό έργο σε βάθος χρόνου, αλλά και το έργο άλλων αρχών όπως η Δικαιοσύνη, οι Ανεξάρτητες Αρχές, κλπ. Δεν αφορά όμως μόνο τις δράσεις προς επίτευξη ενός στόχου, αλλά και την μη-δράση, διότι στην πράξη και αυτή ακόμα συνιστά «δημόσια πολιτική» [1]. Είναι δηλαδή «ο,τιδήποτε επιλέγει να κάνει ή να μην κάνει μία κυβέρνηση» [2].

Οι δημόσιες πολιτικές ερμηνεύονται από διάφορες οπτικές γωνίες, όπως α) ως πολιτική διαδικασία, όπου οι πολιτικοί μέσω διαπραγματεύσεων και βάσει της διαφοράς ισχύος, επιλέγουν τις δράσεις, β) ως θεσμική διαδικασία, όπου οι διάφορες δομές και θεσμοί συμμετέχουν στη διαμόρφωση και φιλτράρουν την έκφραση της πολιτικής, γ) ως σταδιακή διαδικασία εξέλιξης των εκφράσεων των προϋφιστάμενων πολιτικών, δ) ως -στην πράξη- συλλογική απόφαση πολλών δρώντων εντός της κοινωνίας, οι οποίοι έχουν επιμέρους

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΑΣΤΙΚΟΥ
ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

συμφέροντα [1]. Είναι προφανές ότι όλα τούτα τα ερμηνευτικά σχήματα είναι εν μέρει έγκυρα και ότι, εν τέλει, οι δημόσιες πολιτικές «αποτελούν προϊόν πολιτικής διαπραγμάτευσης με συμμετοχή πολλών παραγόντων, εξελίσσονται και αναδιαμορφώνονται βάσει των συσχετισμών, των ιδεολογικών θέσεων και της συγκυρίας» [1].

Οι δημόσιες πολιτικές εκφράζονται μέσα από δράσεις (ή την απουσία τέτοιων) που μπορούν να είναι διανεμητικές (π.χ. παροχή ωφελιών σε συγκεκριμένους αποδέκτες), αναδιανεμητικές (π.χ. επιδοτήσεις) ή ρυθμιστικές (π.χ. μέσω διαμόρφωσης περιορισμών ή προϋποθέσεων). Ο εκάστοτε προϋπολογισμός θεωρείται ότι μπορεί να αντικατοπτρίζει, τουλάχιστον μερικώς, την εφαρμοζόμενη πολιτική [1]. Σε κάθε περίπτωση, οι δράσεις μέσα από τις οποίες εκφράζεται η κάθε δημόσια πολιτική, είναι είτε κανονιστικές διατάξεις (δηλαδή τυπικός ή ουσιαστικός νόμος) είτε «πηγές ήπιου δικαίου» όπως οι εγκύκλιοι, οι κατευθυντήριες οδηγίες, κλπ [3]. Η δημόσια πολιτική εκφράζεται όμως, αναμφίβολα, στην πράξη, και μέσα από «αποφάσεις που δεν είναι ούτε κανονιστικές ούτε ατομικές, [που] είναι απρόσωπες αλλά όχι γενικές και αφηρημένες ... [όπως οι] ατομικές πράξεις γενικού περιεχομένου ... οι δικαστικές αποφάσεις και οι διοικητικές συμβάσεις» [3].

Σκοπός της παρούσας είναι η διερεύνηση της απάντησης σε τρία ερωτήματα: Α) ποιά είναι εν τοις πράγμασι η δημόσια πολιτική για το αστικό πράσινο στην Ελλάδα; Β) πώς διαμορφώνεται, από ποιούς επαγγελματικούς κλάδους εκπορεύεται, ποιοί συμμετέχουν στη διαμόρφωσή της; Γ) ποιά είναι η κατεύθυνση της;

Υλικά και Μέθοδοι

Τα δεδομένα και η μεθοδολογία για την εκτέλεση της παρούσας εργασίας αποτέλεσε η συστηματική μελέτη και κρίση των σχετικών κανόνων και πηγών δικαίου για το αστικό πράσινο (σημειωτέον χωρίς συμπερίληψη του περιαστικού τέτοιου) στα πλαίσια εργασίας σε θέσεις ευθύνης σχετικές με την προστασία και διαχείριση χώρων αστικού πρασίνου, σε ΟΤΑ και ΝΠΔΔ, επί 13 έτη (από το 2011), αξιοποιώντας το ελεύθερο διαδίκτυο, επιστημονικά περιοδικά με κριτές ή όχι, και βάσεις δεδομένων επικαιροποιημένης νομοθεσίας και νομολογίας (όπως η ΝΟΜΟΤΕΛΕΙΑ).

Αποτελέσματα - Συζήτηση

Αφετηρία της δημόσιας πολιτικής για το αστικό πράσινο είναι αναμφίβολα το Σύνταγμα, το οποίο αποτελεί και την βάση της τυπικής πυραμίδας πηγών δικαίου. Όλες οι σχετικές εκφραζόμενες πολιτικές εκπορεύονται κατά κύριο λόγο από το άρθρο 24 του Συντάγματος (ισχύουν: ΦΕΚ 211 Α' 2019), το οποίο θα μπορούσαμε να πούμε ότι μεριμνά για την προστασία του τόπου και του χώρου. Το άρθρο αυτό απαρτίζεται από 6 παραγράφους και μία ερμηνευτική δήλωση: α) Η πρώτη παράγραφος αφορά στο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον, με ειδικές αναφορές στο δάσος, ενώ η ερμηνευτική δήλωση ορίζει την έννοια αυτού, β) Οι παράγραφοι 2 έως και 5 αφορούν στη χωροταξία και την πολεοδόμηση (και την οικοδόμηση), γ) Η έκτη παράγραφος αφορά στα μνημεία και τα παραδοσιακά στοιχεία. Η παραγωγή δικαίου και η διοικητική διάρθρωση του κράτους ακολουθεί -εν πολλοίς- τη διάκριση των κατευθύνσεων του συγκεκριμένου άρθρου του Συντάγματος, όσον αφορά στα προστατευτέα αντικείμενα. Αναλυτικά, όσον αφορά στα κυριότερα στοιχεία του αστικού πρασίνου και των αστικών χώρων πρασίνου:

Α) Μνημεία.

Ο κορμός του νομικού πλαισίου προστασίας και διαχείρισης των μνημείων (με εξαίρεση τα φυσικά τέτοια) είναι ο Ν. 4858/21 (ΦΕΚ 220 Α' 2021): «Κύρωση Κώδικα νομοθεσίας για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς», αρμοδιότητας του Υπ. Πολιτισμού. Στον ίδιο το νόμο

καθώς και στις περί αυτού κανονιστικές διατάξεις, δεν υπάρχουν αναφορές στα στοιχεία που συναπαρτίζουν το ζωντανό πράσινο στους αρχαιολογικούς κλπ χώρους, οι οποίοι συχνά έχουν μεγάλη έκταση εντός οικιστικών ιστών. Η -τουλάχιστον θεωρητική- κανονιστική πρόθεση ένταξης των αρχαιολογικών χώρων στους εν τοις πράγμασι χώρους αστικού πρασίνου, εκπορεύεται από κανονιστική διάταξη της πολεοδομικής «κατεύθυνσης» του άρθ. 24 του Συντάγματος, συγκεκριμένα από την Υ.Α. (Υφυπουργού ΥΠΕΝ Ν. Ταγαρά) 32892/1414/24 (ΦΕΚ 200 Δ' 2024): «Αναθεώρηση των Πολεοδομικών Σταθεροτύπων ... και έγκριση νέων Πολεοδομικών Προτύπων» που αναφέρει (Άρθ. 6, παρ. 12.3.δ): «Στο δίκτυο αστικού πρασίνου, εντάσσονται κατά το δυνατόν όλοι οι αρχαιολογικοί χώροι, ιστορικοί τόποι, ... μνημεία...».

Β) Δάση (Πάρκα και Άλση).

Ο κορμός του νομικού πλαισίου προστασίας και διαχείρισης των δασών είναι ο Νόμος 998/79 (ΦΕΚ 289 Α' 1979): «Περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων...», αρμοδιότητας του ΥΠΕΝ (Γενική Γραμματεία Δασών), νόμος που έχει υποστεί τουλάχιστον 185 τροποποιήσεις από τότε που θεσπίστηκε. Με το νόμο αυτόν (άρθρα 2, 3, 5, 58, 59) προστατεύονται τα Πάρκα και τα Άλση, έτσι ώστε να μην μπορεί να μεταβληθεί ο κύριος προορισμός τους, να είναι οριοθετημένες οι επεμβάσεις σε αυτά και να έχουν ένα μακροπρόθεσμο σχεδιασμό διαχείρισης. Μάλιστα, κατ' εξουσιοδότηση του νόμου εκδόθηκε το 2015 η ΥΑ (Υπουργού ΥΠΕΝ) 133384/6587/15 (ΦΕΚ 2828 Β' 2015): «Προδιαγραφές Σύνταξης των Μελετών Διαχείρισης Πάρκων και Αλσών». Στο νόμο δεν δίνονται κατευθύνσεις για τον τρόπο προσδιορισμού του ποιά ακριβώς είναι τα «πάρκα και άλση». Η κατεύθυνση που εκφράζεται από τις αρμόδιες υπηρεσίες (υποστηριζόμενη από σχετική νομολογία του ΣτΕ) είναι της διευρυμένης ένταξης αστικών χώρων στις κατηγορίες αυτές. Το 2013 έγινε προσπάθεια κατοχύρωσης των κατευθύνσεων αυτών μέσω του σχεδίου νόμου «Δασικά οικοσυστήματα...», όμως αυτή δεν τελεσφόρησε – δεν νομοθετήθηκε. Το 2015, με την ΥΑ περί μελετών διαχείρισης φαίνεται να διευρύνεται το αντικείμενο χωρίς τούτο να ερείδεται ακριβώς στο νόμο 998/79 (βλέπε Πίνακα 1). Το πραγματικό εύρος εφαρμογής της ΥΑ 133384/6587/15 είναι άγνωστο, δεδομένης της Γνωμοδότησης ΝΣΚ 69/2017 σύμφωνα με την οποία «η σχετική διαπίστωση του ανωτέρω χαρακτήρα [χώρων ως πάρκα ή άλση] από την αρμόδια δασική υπηρεσία [πρέπει να] ανάγεται στον χρόνο ένταξής τους στο οικείο σχέδιο» και του γεγονότος ότι δεν έχει υπάρξει σχετική νομολογία. Σε κάθε περίπτωση είναι σαφής η έκφραση εκ μέρους του τομέα Δασών του ΥΠΕΝ «δημόσιας πολιτικής» για το θέμα.

Πίνακας 1. Σύγκριση Ν. 998/79 με ΥΑ 133384/6587/15 περί πάρκων και αλσών

<i>Ν. 998/79 όπως ισχύει, άρθρο 58</i>	<i>ΥΑ 133384/6587/15 όπως ισχύει. Αφορά:</i>
<p>Δεν επιτρέπεται η μεταβολή του κύριου προορισμού και η αναίρεση της λειτουργίας των πάρκων ή αλσών [και των περιφερειακών προστατευτικών δασών]</p> <p>Ισχύει επίσης για κοινόχρηστους χώρους πρασίνου, που περιβάλλονται από τον οικιστικό ιστό χωρίς να έχουν ενταχθεί σε σχέδιο πόλης, φέρουν δασική βλάστηση, φυσικώς ή τεχνητώς δημιουργηθείσα και λειτουργούν εκ των πραγμάτων ως πάρκα και άλση.</p>	<p>α) τα πάρκα και άλση εντός εγκεκριμένου σχεδίου πόλεως ή εντός οικιστικής περιοχής, που φέρουν το χαρακτηρισμό "πάρκα" και "άλση" ή κάθε άλλο χαρακτηρισμό που περιλαμβάνει την έννοια του πρασίνου στις ανωτέρω περιοχές.</p> <p>β) τους χώρους που χαρακτηρίζονται από το εγκεκριμένο σχέδιο πόλης ως κοινόχρηστοι χώροι χωρίς άλλο ιδιαίτερο χαρακτηρισμό, αλλά έχουν αποκτήσει εν τοις πράγμασι χαρακτήρα πάρκου ή άλσους,</p> <p>γ) Τους κοινόχρηστους χώρους πρασίνου, που περιβάλλονται από τον</p>

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΡΗΤΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
2021-2025

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΑΣΤΙΚΟΥ
ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

	οικιστικό ιστό χωρίς να έχουν ενταχθεί σε σχέδιο πόλης και φέρουν δασική βλάστηση, φυσικώς ή τεχνητώς δημιουργηθείσα.
--	---

Γ) Χωροταξία – Πολεοδόμηση - Οικοδόμηση.

Όλοι οι άλλοι αστικοί χώροι πρασίνου ή χώροι που φέρουν πράσινο ή ελεύθεροι χώροι, στις αστικές περιοχές, υπάγονται σε κανονιστικές διατάξεις που εκπορεύονται από ένα τεράστιο σώμα «οικιστικής» νομοθεσίας, των οποίων ο κορμός που έχει καθολική εφαρμογή είναι τα παρακάτω:

- ο Ν. 4447/16 (ΦΕΚ 241 Α' 2016): «Χωρικός σχεδιασμός - Βιώσιμη ανάπτυξη...» όπου μεταξύ άλλων θεσμοθετούνται τα Τοπικά Πολεοδομικά Σχέδια και ο τρόπος οργάνωσής τους (κατηγορίες χρήσεων γης, πυκνότητα, ανάγκες σε κοινόχρηστους χώρους, κλπ).
- ο Π.Δ. 59/18 (ΦΕΚ 114 Α' 2018): «Κατηγορίες και περιεχόμενο χρήσεων γης» που στο άρθρο 7 «Ελεύθεροι Χώροι - Αστικό Πράσινο» καθορίζει ότι οι περιοχές της κατηγορίας αυτής αφορούν: 1) Κοινόχρηστους χώρους που καθορίζονται από το εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο, που νοούνται οι χώροι για την παραμονή, αναψυχή και μετακίνηση πεζών και τροχοφόρων, όπως οδοί, οδοί ήπιας κυκλοφορίας, πεζόδρομοι, ..., ποδηλατόδρομοι, πλατείες, άλση, πράσινο, και παιδικές χαρές. 2) Ελεύθερους χώρους αστικού και περιαστικού πρασίνου, που είναι χώροι εκτός εγκεκριμένων ρυμοτομικών σχεδίων.
- ο Ν. 4067/12 (ΦΕΚ 79 Α' 2012): «Νέος Οικοδομικός Κανονισμός», που έχει υποστεί 251 τροποποιήσεις έως σήμερα και περιλαμβάνει πολύ μεγάλο και πολύπλοκο αριθμό περιπτώσεων για τις φυτεύσεις και τους ακάλυπτους χώρους.
- ο Υ.Α. ΥΠΕΝ/ΔΑΟΚΑ/66006/2360/23 (ΦΕΚ 3985 Β' 2023): «Έγκριση Κτιριοδομικού Κανονισμού», που περιλαμβάνει ρυθμίσεις για τις φυτεύσεις σε πεζοδρόμια και για τη σχέση μεταξύ οικοδομών και φυτεύσεων.
- ο Τέλος, καθολική εφαρμογή έχει και η Υ.Α. ΥΠΕΝ/ΔΜΕΑΑΠ «Ειδικές ρυθμίσεις για την εξυπηρέτηση ατόμων με αναπηρία σε κοινόχρηστους χώρους των οικισμών που προορίζονται για την κυκλοφορία πεζών» (ΦΕΚ 6213 Β' 2022) που περιλαμβάνει ρυθμίσεις για τις φυτεύσεις σε πεζοδρόμια, κ.ά.

Πέρα όμως από τις «συνταγματικά εκπορευόμενες» διατάξεις, έχει θεσπιστεί και θεσπίζεται μια ποικιλία πολλών κανονιστικών διατάξεων ή πηγών ελάσσονος δικαίου, που εκπορεύονται από διάφορες υπηρεσίες, που και αυτές θέτουν όρους ή περιορισμούς ή στόχους όσον αφορά στο αστικό πράσινο. Μόνον ενδεικτικά, αναφέρονται τα εξής:

- Οι «Τεχνικές Οδηγίες κυκλοφοριακών παρεμβάσεων στο αστικό περιβάλλον για την εφαρμογή τους σε περιοχές σχολικών συγκροτημάτων και περιοχές με αυξημένη κίνηση στα πλαίσια βελτίωσης της οδικής ασφάλειας» που θεσπίστηκαν με την Υ.Α. (Υπουργού Υποδομών Μεταφορών & Δικτύων) ΔΜΕΟ/Ο/3050 (ΦΕΚ 2302 Β' 2013).
- Η νομοθεσία περί Δημοσίων Έργων, Μελετών, Προμηθειών και Υπηρεσιών (Ν. 4412/16, ΦΕΚ 147 Α' 2016 και σχετικές διατάξεις) που θεωρεί τα έργα πρασίνου γενικές υπηρεσίες, δεν απαιτεί συμμετοχή γνώστη σε έργα εάν ο αντίστοιχος προϋπολογισμός είναι μικρός, κ.ά.
- Οι ετησίως εκδιδόμενες Πυροσβεστικές Διατάξεις «Καθορισμός προληπτικών μέτρων πυροπροστασίας οικοπεδικών και λοιπών ακάλυπτων χώρων που βρίσκονται σε περιοχές εντός εγκεκριμένων ρυμοτομικών σχεδίων...» που εκδίδονται και εγκρίνονται από το Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας.
- Η Κ.Υ.Α. ΥΠΕΝ/ΔΑΟΚΑ/55904/2019/23 (ΦΕΚ 3475 Β' 2023): «Κανονισμός Πυροπροστασίας Ακινήτων εντός ή πλησίον δασικών εκτάσεων» που συντάχθηκε από τη Γ.Γ. Χωρικού Σχεδιασμού και Αστικού

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΑΣΤΙΚΟΥ
ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

Περιβάλλοντος του ΥΠΕΝ.

- Η Εγκύκλιος 15226/2024 (ΑΔΑ: 66ΛΧ465ΦΥΟ-ΝΨΑ) «Προγράμματα ολοκληρωμένης διαχείρισης των κουνουπιών, σχέδιο δράσης, σχετική ενημέρωση και προφύλαξη του κοινού για το έτος 2024» του Υπουργείου Υγείας.
- Η πρόταση για «Εθνική Στρατηγική για το Περπάτημα» που συντάχθηκε από τη Γ.Γ. ΧΣκΑΠ του ΥΠΕΝ (κατ' εξουσιοδότηση άρθ. 78 Ν. 4986/22 ΦΕΚ 204 Α' και άρθ. 39 Ν. 5106/24 ΦΕΚ 63 Α').
- Το άρθ. 177 «Αποκατάσταση αστικών οικοσυστημάτων» του Ν. 5037/23 (ΦΕΚ 78 Α' 2023) κατ' εφαρμογή του Καν. (ΕΕ) 2024/1991 «για την αποκατάσταση της φύσης», σύμφωνα με το οποίο η Γ.Γ. Χωρικού Σχεδιασμού και Αστικού Περιβάλλοντος του ΥΠΕΝ θα παρακολουθεί τους στόχους αστικού χώρου πρασίνου και αστικής συγκόμωσης.

Χαρακτηριστικό της πλειάδας αυτής θεσπιζόμενων διατάξεων, είναι ότι περιλαμβάνουν μεγάλο αριθμό προβλέψεων ή ρυθμίσεων σε σχέση με το αστικό πράσινο, χωρίς να εκπορεύονται από επιστημονικούς κλάδους που το γνωρίζουν και χωρίς να το αντιμετωπίζουν συνολικά. Ταυτόχρονα, απουσιάζουν ουσιαστικές κανονιστικές διατάξεις για την ανάπτυξη και διαχείριση του αστικού πρασίνου, όπως ρυθμίσεις για: α) ποσοτικοποίηση και τυπολογία του απαιτούμενου πρασίνου, β) καθολικώς εφαρμοστέες ποιοτικές προδιαγραφές υλικών και εργασιών, γ) πιστοποίηση της τεχνικής επάρκειας των εργαζομένων, δ) κυρώσεις. Και -ίσως το κυριότερο- τα τμήματα των προϋπολογισμών των δημοσίων φορέων -όπως οι ΟΤΑ- που κατευθύνονται στο πράσινο είναι μικρά, όχι δεδομένα και εξαρτώμενα από τα «ίδια έσοδα» του κάθε φορέα.

Συμπεράσματα

Η εν τοις πράγμασι δημόσια πολιτική για το αστικό πράσινο στην Ελλάδα φαίνεται πως είναι αποσπασματική, χωρίς πρόνοια για την ανάπτυξή του και χωρίς κυρώσεις σε περίπτωση καταστροφής του. Εκπορεύεται δε συνήθως από επαγγελματικούς κλάδους που δεν έχουν την κατάλληλη τεχνική επάρκεια, ενώ δεν συμμετέχουν στη διαμόρφωση της πολιτικής οι καθ' ύλην αρμόδιοι π.χ. Γεωτεχνικοί των ΟΤΑ. Ως εκ τούτου η πολιτική φαίνεται να κατευθύνεται προς τον περιορισμό του αστικού πρασίνου (ενώ ταυτόχρονα γράφονται μεγαλόπνοες ευχές σε έγγραφα σχεδιασμού). Για να ανασχεθεί η κατεύθυνση αυτή απαιτείται πολλή εργασία εκ μέρους των Γεωτεχνικών, που θα μπορούσε να ξεκινήσει από την ενεργό συμμετοχή τους στη διαμόρφωση της Εθνικής Στρατηγική Αστικής Ανθεκτικότητας (Ε.Σ.Α.Α.) του Ν. 5106/24 (ΦΕΚ 63 Α' 2024).

Πηγή χρηματοδότησης

Το έργο «Δημιουργία Παρατηρητηρίου και θεσμοθέτηση των διαδικασιών εγκατάστασης και διαχείρισης για το Αστικό Πράσινο της Κρήτης», χρηματοδοτήθηκε από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ) «ΠΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ 2021-2025», με κωδικό ΟΠΣ 5217521, του Άξονα Προτεραιότητας 2.11 "Πράσινες πόλεις (αστικές αναπλάσεις, εκσυγχρονισμός στόλου αστικών μεταφορών κλπ) του «ΠΠΑ Προγραμματικής Περιόδου 2021-2025» της Περιφέρειας Κρήτης».

Βιβλιογραφία

- [1] Κοντονή, Α. (Συντ.) (2018). *Πολιτικές ιδεολογίες και δημόσιες πολιτικές στις επιμορφωτικές δράσεις του ΙΝΕΠ*, ΕΚΔΔΑ.
- [2] Dye, T.R. (2001). *Top-Down Policymaking*, New York: Chatham House.
- [3] Πρεβεδούρου, Ε. (2024). *Οι «ελάσσονες» πηγές του διοικητικού δικαίου*.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΡΗΤΗΣ

Υπουργείο
Εθνικής Οικονομίας
και Οικονομικών

ΕΘΝΙΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
2021-2025

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΑΣΤΙΚΟΥ
ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

Public policies for Urban Greenery in Greece: Quo vadunt?

Anastasiadis M.^{1,3}, Nektarios P.A.^{2,3}

¹ Department of Greenery, Technical Service, NKUA, Zografou Campus. manas@uoa.gr

² Hellenic Mediterranean University, Dep. of Agriculture, Lab. of Quality & Safety of Agricultural Products, Landscape & Environment, Heraklion Crete, nektarios@hmu.gr; harkoutsis@gmail.com

³ Observatory of Urban Green of Crete, Estavromenos Heraklion, Crete, urbangreenofcrete@hmu.gr

Abstract

Policies concerning Urban Greenery in Greece have always been incomplete and fragmented. The various legal and regulatory provisions are governed by a dualism: some parts of the Urban Greenery (such as parks and groves) are treated as protected assets and are in practice subject to at least some legal protection. On the other hand, the largest and most dispersed part of the Urban Greenery, which consists of unsealed spaces, backyards, parterres, traffic islands, flowerbeds, tree lines, individual trees, playgrounds, etc., is often treated as one - among many - artificial “ornamental urban equipment” and in practice has little legal protection. The legal and regulatory provisions that affect this part of urban greenery are drawn up in a disjointed, more or less random manner, from many different policy directions and, consequently, from various authorities and ministries. This paper briefly maps these policy directions and the relevant legal and regulatory provisions that define the legal framework within which the “diffuse” part of Urban Greenery is developing and identifies their weaknesses in terms of the actual protection of greenery and the urban environment in general.

In addition, some recent legislative developments that will determine the evolution of Urban Greenery in Greece in general in the coming years are analyzed and presented. Finally, based on the mapping of policy directions, the most important structural, administrative and consequently legislative and financial dysfunctions of the Greek state are identified, which need to be resolved in order to develop a coherent policy for Urban Greenery.

Keywords: Urban Greenery, Urban Green Policies

